

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра фінансів, обліку та підприємництва

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансів
обліку та підприємництва
протокол № 1 від 07 вересня 2020 р.
завідувач кафедри
 Андрій МОХНЕНКО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ / ОСВІТНЬОЇ

КОМПОНЕНТИ

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

(БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ) ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА»

Освітня програма "Фінанси, банківська справа та страхування"

Спеціальність 072 "Фінанси, банківська справа та страхування"

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

1. Опис курсу

Назва освітньої компоненти	«Безпека життєдіяльності (безпека життєдіяльності, основи охорони праці та цивільний захист) та екологічна безпека»
Тип курсу	Обов'язкова компонента
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Кількість кредитів/годин	3/90
Семестр	II семестр
Викладач	Фурдак М.М., Стародубець Н.П.
Посилання на сайт	
Контактний телефон, месенджер	0506581219 0954720711
Email викладача:	mfurdak84@gmail.com ; nadia@ksu.ks.ua
Графік консультацій	За призначеним часом
Методи викладання	лекційні заняття, презентації, тестові завдання, індивідуальні завдання
Форма контролю	Диф. залік

2. Анотація курсу

Мета курсу – полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Завдання курсу: передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

Теоретичні – Розуміння студентами сутності та змісту формування поняттєво-категорійний, теоретичний та методологічний апарат даної проблеми.

Практичні – Формування знань та навичок використовувати у своїй практичній діяльності громадсько-політичні, соціально-екологічні, правові, технічні, природоохоронні, медико-профілактичні та освітньо-виховні заходи які спрямовані на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасному навколишньому середовищі.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності та програмні результати навчання

Після успішного завершення дисципліни здобувач формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності (СК)

СК9. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

4. Структура курсу

Семестр	Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
I семестр	3 кредита	24	6	60

5. Технічне й програмне забезпечення/обладнання Аудиторії кафедри.

6. Політика курсу

Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100% відвідування очне або дистанційне відвідування всіх лекційних занять. Пропуск понад 25% занять без поважної причини буде оцінений як FX.

Високо цінується академічна доброчесність. До всіх студентів освітньої програми відбувається абсолютно рівне ставлення. Навіть окремий випадок порушення академічної доброчесності є серйозним проступком, який може призвести до несправедливого перерозподілу оцінок і, як наслідок, загального рейтингу студентів. Мінімальне покарання для студентів, яких спіймали на обмані чи плагіаті під час тесту чи підсумкового контролю, буде нульовим для цього завдання з послідовним зниженням підсумкової оцінки дисципліни принаймні на одну літеру. Будь ласка, поставтесь до цього питання серйозно та відповідально.

7. Схема курсу

Змістовий модуль Людина в структурі системи «людина – середовище – діяльність»

Розділ I. Безпека життєдіяльності, як базова концепція сталого розвитку

Тема: 1.1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек (2 год.).

Тема: 1.2. Ризик, як кількісна оцінка небезпек. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС (4 год.).

Тема: 1.3. Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки, їх види, особливості та характеристики. Психологічні особливості людини та їх роль в безпеці життєдіяльності (2 год.).

Тема: 1.4. Загальні принципи надання першої долікарської допомоги (2 год.).

Розділ II. Охорона праці, як запорука збереження здоров'я та працездатності

Тема: 2.1. Правові та організаційні основи охорони праці. Соціально-економічні аспекти з охорони праці (2 год.).

Тема: 2.2. Виробнича санітарія та гігієна праці. Атестація робочих місць за умовами праці (2 год.).

Тема: 2.3. Виробнича безпека. Основи електробезпеки та пожежної безпеки на об'єктах господарської діяльності (2 год.).

Тема: 2.4. Система управління охороною праці на підприємствах. Розслідування виробничо зумовлених нещасних випадків (2 год.).

Розділ III. Цивільний захист населення і територій

Тема: 3.1. Законодавчі та нормативно-правові основи цивільного захисту. Класифікація та специфіка надзвичайних ситуацій (2 год.).

Тема: 3.2. Основні принципи та способи захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій (2 год.).

Тема: 3.3. Локалізація та ліквідація НС (2 год.).

8. Система оцінювання та вимоги: форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

Модуль 1. Змістовий модуль Людина в структурі системи «людина – середовище – діяльність» (100 б.)

Форма (метод) контрольного заходу, критерії оцінювання та бали

1. I семестр 2020/2021 н.р.: 3 кредити, 90 год, з них 24 год. - лекції, 6 год. - семінари, 60 год. – самостійна робота

- Семінарські роботи - 60 балів (по 30 балів за 2 семінарські роботи)

- Підсумковий тест - 40 балів

9. Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку професійної компетенції майбутнього фахівця з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу

Пріоритетними методами навчання в процесі вивчення безпеки життєдіяльності є інтерактивні, оскільки головну увагу приділяють практичній обробці знань, вмінь та навичок. Серед найбільш поширених слід зазначити вирішення ситуативних задач, тренінги, програмоване навчання, навчальні дискусії та рольові, ділові ігри.

Володіючи великим арсеналом новітніх технічних засобів навчання, майбутній фахівець має правильно інтегрувати їх у процес навчання. Професійне використання інтерактивних технологій кардинально змінює ставлення студентів до вивчення безпеки життєдіяльності, оскільки надає можливість стати активним співучасником навчального процесу.

Метою застосування інтерактивних методів у процесі оволодіння знань з безпеки життєдіяльності створення комфортних умов навчання, в яких усі студенти взаємодіють між собою, обговорюючи різноманітні проблеми, аргументують власні погляди, відбувається взаємодія викладача і студента, яка орієнтується на розвиток творчих здібностей та комунікативних навичок. У такій моделі навчання викладач використовує рольові та ділові ігри, круглі столи та дискусії, фронтальне опитування та мозковий штурм.

Навчальні групові дискусії дають найбільший ефект під час вивчення та опрацювання складного матеріалу та формування потрібних навичок та вмінь. Цей активний метод навчання забезпечує можливість зворотного зв'язку, закріплення, практики, мотивації майбутніх фахівців з безпеки життєдіяльності.

В процесі практичних занять з безпеки життєдіяльності ефективно застосовувати ряд інтерактивних методів навчання, а, саме, рішення ситуативних задач, ділові ігри та рольові ігри. Рольові ігри допомагають формувати такі важливі ключові кваліфікації студентів як комунікативні здібності, толерантність, вміння працювати у малих групах та самостійність мислення.

10. Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки майбутніх фахівців перевага надається усному, письмовому, і тестовому контролю.

11. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з «Безпека життєдіяльності (безпека життєдіяльності, основи охорони праці та цивільний захист)»

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

90-100 балів – за повне, творче виконання завдання, логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;

82-89 балів – за неповне без консультування у викладача, продуктивне виконання практичних завдань; аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних завдань;

74-81 балів – за неповне з консультуванням у викладача продуктивне виконання завдань; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань за допомогою викладача;

64-73 балів – за фрагментарну повноту виконання практичних завдань, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних завдань;

60-63 балів – за елементарне репродуктивне виконання практичних завдань, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;

35-59 балів – за невиконання практичних завдань, істотні помилки у відповідях на запитання, незнання основних фундаментальних положень.

1-34 балів – за невиконання практичних завдань та не володіння основними теоретичними засадами.

Отримані студентом бали за 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у державну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та в шкалу ECTS (A, B, C, D, E, X, F).

За 100-бальною шкалою	За державною (національною) шкалою	За шкалою ECTS
90—	Відмінно	A
82—89	Добре	B
74—81	Добре	C
64—73	Задовільно	D
60—63	Задовільно	E
35—59	Незадовільно	FX
1—34	Незадовільно	F

12. Рекомендована література

Базова

1. Про охорону праці: Закон України. - К., 2003.
2. Про цивільну оборону України: Закон України від 3 лютого 1993 р. - К., 1993.
3. Бедрій Я.І., Боярська В.М. Голубев А.К. та ін. Безпека життєдіяльності: Посіб- для студ. Техн. Вузів. –Л., 1997. - 275 с.
4. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. /За ред. М. Назарука. – Львів: "За вільну Україну", 1997. - 275 с.
5. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник. – Львів: 2010. – 384 с.
6. Домарецький В.А., Златев Т.П. Екологія харчових продуктів. – К.:Урожай, 1993. –192 с.
7. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації /За ред. Є.П. Желібо і В.М. Пічі: - Львів: "Новий Світ-2000", 2002. - 328 с.
8. Заплатинський В.М. Основи кримінологічної безпеки сучасного бізнесу: Навч. посіб. для вузів. - К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2000. -141 с.
9. Заплатинський В.М. Безпека життєдіяльності: Опорний конспект лекцій. –К.:Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 1999. - 207 с.
10. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини. -Л.: Львівський банківський коледж, 1998. -192 с.
11. Пістун І.П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. – Суми: Вид-во "Університетська книга", 1999. - 301 с.
12. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./за наук.ред. Запорожця О.І. – К.: АМУ, 2008. – 250с.

13. Ткачук К.Н., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін. Основи охорони праці: підручник. – К.: Основа, 2014. – 456 с.
14. Ткачук К.Н., Мольчак Я.О., Каштанов С.Ф., Полукаров О.І. та ін. Управління охороною праці: Навчальний посібник. – Луцьк: 2012. – 287 с.
15. Ткачук К.Н., Калда Г.С., Каштанов С.Ф., Полукаров О.І. та ін. Психологія праці та її безпеки: Навчальний посібник. – Хмельницький: 2011. – 135 с.
16. Безпека життєдіяльності /Є.П. Желібо, Н.М. Заверуха, В.В. Зацарний. За ред. Желібо Є.П.: Навч. посібник. – Львів, "Новий Світ-2000". - 2001. - 320 с.
17. Швидка медична допомога: Навч. посіб. / Л.П. Чепкий, О.Ф. Возіанов, О.Й. Грицюк та ін.; За ред. Б.Г. Ананасенка, Л.П. Чепкого. - К.: - Вища шк., 1998. – 311 с.
18. Ярошевська В.М., Ярошевський М.М., Москальов І.В. Безпека життєдіяльності. - К.: НМЦ, 1997. - 292 с.

Допоміжна

19. Про охорону здоров'я: Закон України. - К., 1992.
20. Про адміністративні порушення: Закон України - К., 1993.
21. Про пожежну безпеку: Закон України.- К., 1993.
22. Про працю: Закон України. –К., 1994.
23. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - №27.
24. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. –К., 1998.
25. Державний реєстр міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці (реєстр ДНАОП). -К, 1998. - 240 с.
26. Загальні вимоги до розвитку і розміщення потенційно небезпечних виробництв з урахуванням ризику надзвичайних ситуацій техногенного походження. Наукові керівники: чл.-кор. НАН України С.І. Дорогунцов, генерал-лейтенант Б.Ф. Гречанінов. – К: НАН України РВПСУ, 1995. - 120 с.
27. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці. Навч. посіб: - К.: КНБУ, 2000. - 232 с.
28. Надзвичайні ситуації. Основи законодавства України. - К., 1998. - 544 с.
29. Охорона праці: Навч. посіб.: Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидасюк, П.І. Огринський, С.І. Дембіцький, В.М. Єнкало, М.І. Шевченко. – Львів: ПТВФ "Афіша" 1999.-258 с.
30. Джигирей В.С., Житецький. Безпека життєдіяльності. – Львів. - "Афіша". -1999.-254 с.
31. Літвак С. М., Михайлюк В.О. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Миколаїв. - ТОВ "Компанія ВІД". - 2001. - 230 с.
32. Шеляков О.П., Оберемок В.М. Охорона праці. –К., 1999. - 230 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
5. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
6. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.
7. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
8. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
9. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
10. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.
11. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.
12. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
13. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
14. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 № 964-IV (поточна редакція – 07.08.2015) – zakon5.rada.gov.ua.
15. Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 № 442 - <http://zakon3.rada.gov.ua>.
16. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
17. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.